

Eu mai am doi ani de studiu. În acest timp am încrederea că mă voi pregăti pentru catedra ce [se] va înființa, așa ca să fie mulțumiți și cei mai cu pretenții: voi putea să predau limba paleoslovenică (pe care o știu acum, dacă nu mai bine, cel puțin tot așa ca dl. Sircu) în comparație cu sanscrita și litvana (bine înțeles, greaca și latina). Limba litvană am început a o ceti, iar cu sanscrita mă voi ocupa în curînd. Aceasta pentru că gramatica paleoslovenică nu se poate face altfel, dacă vrei să explici formele, iar un curs care nu explică formele nu e curs universitar. Voi putea preda paleografia slavă, cu care m-am ocupat la Jagië în Viena și privatim, așa că o știu acum (înțeleg paleografia veche, pînă în sec. 15) mai bine decît dl. Sircu.

Voi putea preda limba rusă și istoria limbii rusești — singurul lucru ce l-am învățat aci cu ajutorul prof. Sobolevskij¹ — un curs cu care dl. Sircu este profan încă, căci nu știe nici cele mai elementare lucruri.

De asemenea cred că voi putea preda limba polonă cu istoria ei, după ce mă voi ocupa un an în Cracovia, unde se află un distins profesor pentru acest obiect². Cursul de diplomatica noastră mi-l voi face cu încetul, și mai ales după ce voi fi în București, unde sînt materialele: voi mai scrie cîte ceva ca să se vadă ce pot face. Acesta e un obiect care mă atrage foarte mult, nu numai fiindcă e de mare interes pentru noi, ci fiindcă îmi dă ocazia a trata și diplomatica medievală greacă și slavă, lucru ce nu l-am făcut nimeni pînă acumă nici între slavi, nici între greci. *De voi avea parte să lucrez mai mulți ani îmi voi face poate pentru acest obiect ceea ce au făcut alții pentru diplomatica apusului. Metoda am învățat-o de la Sickel și-mi trebuie numai timp să o aplic la documentele noastre și greco-slave (subl. n. — V. Gr. Ch.).*

Cursurile acestea vor fi suficiente pentru cîțiva ani la început: de stat nu voi sta în loc, dacă voi fi sănătos, și voi pregăti și altele, de voi avea cui să le țin.

Pentru a face însă astfel de lucrări, se cere să ai măcar atîtea mijloace încît să trăiești de o zi pe alta, fără grija că miine vei fi pe drumuri, și să-ți poți procura mijloacele științifice. Oare la noi în țară se poate aceasta fără a avea o poziție sigură de profesor? Pînă acum, din nenorocire, nu-și poate crea nici un om sărac o carieră științifică fără să fie profesor. Cel ce vrea să lucreze e silit, vrea ori nu vrea, să tindă la o astfel de poziție. Și-apoi dacă simți dragoste pentru știință, dacă nu înveți numai pentru a-ți umple burta și buzunarele, cum fac medicii și advocații de profesie, dacă vrei să-nveți și pe alții la muncă, ce poziție e mai potrivită decît poziția de profesor? Eu știu foarte bine că, de nu voi fi profesor, n-a[re] să se aleagă mult din ostenele mele, căci nu cred că-mi voi putea găsi o ocupație care să-mi dea siguranța și liniștea trebuincioasă pentru astfel de studii. Iar dacă m-or arunca la Iași, ce poți face acolo fără arhive, fără biblioteci și fără tipografii? O catedră de felul acesteia nu poate prospera decît în București unde sînt și mijloace științifice, și studenți destui, și cîțiva oameni care se interesează de astfel de studii. Ca catedra să dea roadele la care se așteaptă orice om iubitor de știință, trebuie să fie în București: un om care să lucreze numai în cabinet și să tipărească nu va avea nici un rezultat simțitor, căci ceea ce va scrie va ceti 3—4 oameni, iar tinerețea niciodată. Dorința mea de a fi în București profesor nu este o dorință după căpătuială ori după glorie deșartă, dorința de a fi acolo unde pot aduce un folos științei noastre. Să aștepte dar oamenii noștri de la putere pînă ce voi dovedi ce pot face. Nu pretind să mă numesc profesor deodată: mă voi mulțumi a fi docent doi, trei ani și dacă voi ști să deștept interes pentru studiile acestea în tinerețe, dacă voi produce lucrări bune, mă vor întări, dacă nu — mă voi impune judecării oamenilor competenți și-mi voi căuta alt mijloc de trai. Cînd mă voi convinge însă eu însumi că m-am înșelat în puterile mele și că am înșelat și pe cei ce au avut încredere în mine, nu voi mai putea trăi între oamenii pe care i-am înșelat.

V-am scris Dv. această scrisoare, fiindcă Dv. sînteți omul competent în specialitatea pentru care m-ați trimis și pentru că, dacă n-aveam încrederea Dv., nu aș fi fost trimis de nimenea (subl. n. V. Gr. Ch.) Sînt dator să Vă spun Dv. ce fac și ce am de gînd să fac. Puteți însă s-o arătați orișicui, care mă judecă altfel de cum merit și care, neavînd nici un motiv, ar putea să-mi taie posibilitatea de a lucra, numai fiindcă — o repet aceasta — un om compromis într-o altă țară are interesul de a-și asigura în caz de trebuință un adăpost la noi. Scrisoarea nu conține nici cel mai mic neadevăr și poate fi arătată orișicui, dacă va fi de lipsă. N-aș voi însă ca fără trebuință să-l compromit și eu pe dl. Sircu, după ce e destul de compromis aci. Nu vreau să

¹ A. I. Sobolevski, cunoscut lingvist, paleograf și filolog rus, numit profesor universitar în 1879, cu care I. Bogdan a păstrat legături strînse, ca și cu alți învățați ruși. I. Bogdan l-a audiat și pe F. Fortunatov (v. D. P. Bogdan, *Legăturile...*, p. 184 sqq și Mihail Dan, *op. cit.*, p. 310). Pentru corespondența lui I. Bogdan cu A. I. Sobolevski, vezi Mihail Dan, *Din corespondența lui Ioan Bogdan cu savanții ruși*, «Studii», XIII (1960), nr. 1, p. 129—139; D. P. Bogdan, *Legăturile...*, p. 185—186 și anexele.

² I. Bogdan, după studiile de polonă începute la Viena cu Lecyewski, în 1890 a fost la Cracovia, unde l-a cunoscut pe Lucian Malinowski, «intemeietorul dialectologiei științifice polone», cu care învățatul român a stabilit legături de prietenie. Vezi M. Dan, *Legăturile lui Ioan Bogdan cu bilogii poloni*, Rsl, IV, 1960, p. 309—321.